

Nie je škola ako škola

Participatívne rozpočty na školách

Dominika Halienová

ISBN 978-80-89051-40-3

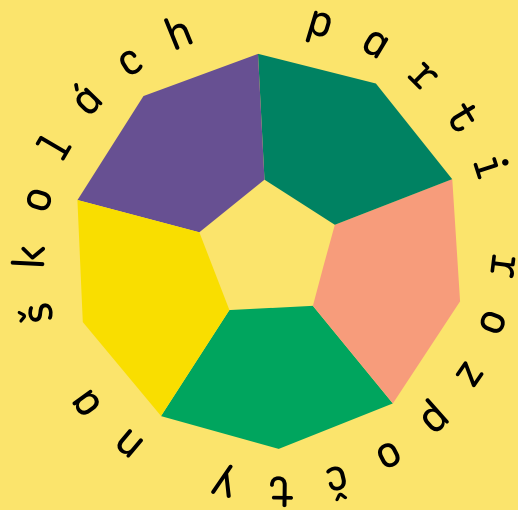
9 788089 051403

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Chcela by som sa úprimne poďakovať všetkým, vďaka ktorým táto publikácia mohla vzniknúť. V prvom rade je to moja úžasná kolegyňa Alexandra Hrabínová, v ktorej mám obrovskú oporu a podporu v pracovných, ale aj v súkromných aktivitách. Aj vďaka nej sme mohli úspešne zaviesť participatívne rozpočty na školách a pričínala sa aj o vznik spoločenskej doskovej hry participatívnom rozpočte vo fiktívnom meste. Veľkú vďaka si zaslúži aj skvelá projektová manažérka Barbara Ľindlová, ktorá dáva participácii na Slovensku ten správny vietor. V neposlednom rade ďakujem celému nášmu tímu za skvelú prácu, vďaka ktorej môžeme realizovať participatívne rozpočty na školách a ďalšie zmysluplné aktivity.

Dominika Halienová

Nie je škola ako škola

Participatívne rozpočty na školách

Dominika Halienová

Participatívne rozpočty na školách

Vydalo: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky/Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Text: Dominika Halienová

Obálka a grafická úprava: Zuzana Chmelová

Bratislava 2020

Publikácia je súčasťou národného projektu

Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík,
ktorý je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom
operačného programu Efektívna verejná správa.

ISBN 978-80-89051-40-3

Tento piktogram vám ukáže, kde je text prelinkovaný.

Zdieľaním a šírením informácií z tejto publikácie podporíte participatívnu
tvorbu verejných politík a rozvoj občianskej spoločnosti. Ďakujeme.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

„Čo sa za mladi naučíš, neskôr ako by si našiel.“

Martin Gierl, splnomocnenec vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

ÚSV SR ROS

Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti má postavenie poradného orgánu vlády Slovenskej republiky. Prostredníctvom akčných plánov, schvaľovaných uzneseniami vlády SR, splnomocnenec manažuje dve základné agendy – „Iniciatíva pre otvorené vládnutie“ a „Koncepcia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku“.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti prispieva k lepšiemu porozumeniu významu občianskej spoločnosti a činnosti mimovládnych neziskových organizácií. Jeho základnou aktivitou je participatívna tvorba verejných politík, ktorá sa zameriava na posilnenie aktérov občianskej spoločnosti a mimovládnych neziskových organizácií.

OBSAH

Úvod do témy // 8

Výhody parti rozpočtu na školách // 10

Financovanie parti rozpočtu na školách // 12

Dobré príklady zo zahraničia // 13

Ako prebieha parti rozpočet na školách // 14

Pilotný ročník participatívnych rozpočtov
v Trenčianskom samosprávnom kraji // 18

O zaujímavých projektoch // 19

A čo ďalej? // 21

Nie je občan ako občan/Methodika pre učiteľov // 22

Nie je mesto ako mesto/Spoločenská hra // 23

Úvod do témy

Vďaka zapojeniu občanov do tvorby verejných politík môžeme pozorovať efektívnejšie plnenie verejných politík, zámerov samosprávy a zároveň zlepšenie vzájomných vzťahov medzi samosprávou a občanom. Cez zapájanie občanov do vecí verejných sa zvyšuje dôvera k samospráve, ale aj k demokracii ako takej.

Jeden z nástrojov zapájania ľudí je participatívny rozpočet, v rámci ktorého sa občania sami rozhodujú, ako sa minie časť verejného rozpočtu. Príbeh o prvom participatívnom rozpočte sa začal písať v roku 1989 v brazílskom meste Porto Alegre a následne sa dostal na všetky kontinenty s výnimkou Antarktídy. Participatívny rozpočet uplatňuje do roku 2020 na Slovensku už okolo 55 samospráv a každým rokom toto číslo a záujem rastie.

Výsledky realizovaných prieskumov, kvalitatívnych rozhovorov a panelových diskusií ukazujú, že zapájanie detí a mladých do spolurozhodovania je kľúčové pre potenciálnu zmenu. Mladí ľudia tvoria veľkú časť (až 25 %) našej populácie¹, a preto by sa tiež mali spolupodieľať na politickom a občianskom živote v našej krajine.

Preto sme sa rozhodli podľa vzoru z Českej republiky, Portugalska či USA zaviesť aj na Slovensku participatívny rozpočet na školách. Je to jeden z prístupov, ktorý otvára tému aktívneho občianstva a participácie mladých.

Ak chceme, aby sa mladí ľudia zaujímali o verejné dianie, musíme im dať príležitosť rozhodovať sa a prijímať zodpovednosť už v útlom veku. A kde inde ako v prostredí, v ktorom trávia veľkú časť svojho dňa? Keď to podchytíme tu a teraz, existuje veľký predpoklad, že sa zapoja nielen do rozhodovania v samospráve, ale aj v rámci štátu. Môžu sa stať občanmi, ktorí budú vedieť spolupracovať medzi sebou a nebude im cudzí ani konštruktívny dialóg a kritické myslenie.

¹ Skupina mládeže je veľkostne totožná so skupinou dôchodcov.

Školský participatívny rozpočet (ďalej len „participatívny rozpočet na školách“) je nástroj, ktorý žiakom ponúka príležitosť meniť školu k lepšiemu. Žiaci navrhujú projekty na zlepšenie prostredia a klímy v škole, podieľajú sa na diskusiách o rozdelení rozpočtu či aktívne vstupujú do fázy hodnotenia, rozhodovania a sami si predložené projekty, ktoré boli podporené hlasmi „obyvateľov“ školy, aj zrealizujú.

Participatívny rozpočet na školách je výborný nástroj, ktorý umožní veľkej skupine žiakov zažiť si participáciu na vlastnej koži. Zároveň sa do procesu zapájajú aj tí, ktorí by sa inak z rôznych dôvodov do ničoho nezapojili. Stavia na spolupráci bežných žiakov, často i naprieč ročníkmi alebo odborními, ktorí sa predtým možno ani nepoznali, no spojila ich spoločná myšlienka a nápad. Aj keď žiaci nemajú vlastný nápad, môžu sa aspoň pridať do ktorejkoľvek skupiny a navzájom si pomáhať. Alebo ak sa nechcú pridať, majú minimálne možnosť vyjadriť svoj názor či už v diskusií alebo v hlasovaní.

Je, samozrejme, dobré, keď má proces participatívneho rozpočtu v rukách žiacka školská rada. Vie jeho myšlienku výborne komunikovať do tried každému spolužiakovi, ale tiež sa učí, ako zbierať nápady z tried a pracovať s potrebami „obyvateľov“ celej školy.

Dôležité je však zdôrazniť, že participatívny rozpočet by nemal slúžiť na sanovanie nedostatkov v škole, ale naozaj na realizáciu zmysluplných projektov na zlepšenie klímy v školách.

Výhody parti rozpočtu na školách:

- rozvíja sa duch občianstva a podporuje sa demokratické riadenie škôl za účasti žiakov;
- generujú sa riešenia na splnenie školských priorít;
- zvyšuje sa kvalita života v škole, záujem o chod školy (neskôr samosprávy), štátu, finančná gramotnosť a sociálna súdržnosť žiakov na základe vzájomného dialógu;
- identifikujú sa slabé miesta a spoznávajú sa názory mladých ľudí;
- zlepšuje sa atmosféra v triedach a klímy na školách.

„Páčilo sa mi, že sa opýtali aj nás žiakov, čo nám viac treba a čo nám na škole chýba.“
žiak, SOŠ Púchov

„Žiaci mali možnosť pocítiť, že na ich hlase záleží.“
koordinátorka, Gymnázium Bánovce nad Bebravou

„Je to super, lebo máme možnosť zmeniť niečo na škole.“
žiачka, Gymnázium Považská Bystrica

„Parti rozpočet je príležitosť žiakom ukázať, že keď majú dobrý nápad a chcú ho zrealizovať na škole, tak dá sa.“
koordinátorka, SOŠ Pruské

/ 10

„V participatívnom rozpočte môžeme zapájať svoju vlastnú fantáziu, čo ma veľmi bavilo.“
žiачka, SOP Púchov

„Super je, že žiaci si všimajú iné deti a ich preferencie.“
učiteľka, ŠUP Trenčín

Výhody pre žiakov:

- učia sa navrhovať, presadzovať, hodnotiť projekty, zodpovedne sa rozhodnúť a vybrať najlepšie riešenie;
- spolupracujú so spolužiakmi naprieč triedami a ročníkmi;
- rozvíjajú svoje kreatívne myslenie, komunikačné, prezentačné, finančné zručnosti;
- zvyšujú si povedomie o demokratickom systéme, potrebách a návrhoch spolužiakov;
- rozširujú si svoj rozhľad o verejnom dianí, dianí v živote.

„Aj slabší a utiahnutejší žiaci chodili po triedach a prezentovali svoje projekty.“
riaditeľ, SOŠ Považská Bystrica

„Páči sa mi na celej myšlienke to, že aj keď odídeme zo školy, tak niečo po nás ostane.“
žiak, ŠUP Trenčín

„Pre nás ako vedenie školy to je lakmusový papierik, čo žiakom chýba a čo by na škole zmenili.“
riaditeľ, Gymnázium Považská Bystrica

11 /

Financovanie parti rozpočtu na školách

Participatívny rozpočet na školách môže byť financovaný nasledujúcimi spôsobmi alebo **ich kombináciou**:

zriaďovateľ

obec, mestská časť, mesto, kraj

Potrebnú finančnú čiastku na realizáciu parti rozpočtu vyčlení zriaďovateľ školy. Najideálnejší spôsob je vyčleniť čiastku pre všetky školy, ktoré má vo svojej pôsobnosti a ktoré sa chcú zapojiť do participatívneho rozpočtu. Zriaďovateľ si môže pri tomto spôsobe určovať podmienky realizácie parti rozpočtu na škole a môže si určiť konkrétny cieľ, ktorým chce, aby sa projekty uberali.

škola

vedenie školy vyčlení časť rozpočtu

Finančnú čiastku vyčlení škola. Väčšina škôl má zriadené občianske združenie, kde získava finančné prostriedky (napr. z 2 % daní). Škola taktiež môže vyčleniť peniaze z rozpočtu školy.

súkromný sektor

sponzori, súkromní podnikatelia, firmy

Pri financovaní participatívneho rozpočtu súkromným sektorom financie poskytnú sponzori, ktorí sa kvôli reklame, skvalitneniu vzťahov a či v rámci spoločenskej zodpovednosti podieľajú na podpore zavádzania parti rozpočtov na školách.

Dobré príklady zo zahraničia

Inšpiratívnou krajinou je Portugalsko, ktoré svojím prístupom cieľne podporuje participáciu mladých. V Portugalsku finančné prostriedky na realizáciu participatívneho rozpočtu na všetkých verejných školách (základných a stredných) vyčleňuje ministerstvo školstva. Každá škola dostane 1 € na žiaka, pričom minimálna suma pre školu, ktorú ministerstvo na participatívny rozpočet vyčlení, je 500 €. Táto suma môže byť navýšená vlastnými zdrojmi školy, príspevkom zriaďovateľa alebo inými organizáciami a sponzormi.² Portugalsko so Spojenými štátmi americkými patrí k jediným dvom krajinám na svete, kde participatívne rozpočty na školách prevyšujú skúsenosti samosprávy s týmto nástrojom zapájania ľudí do spolurozhodovania.

Za dobrou praxou však netreba chodiť ďaleko, čerpáme ju aj u našich susedov v Českej republike. Tí začínali najskôr so zavedením parti rozpočtov na základných školách a neskôr aj na stredných školách. Jednou z prvých lastovičiek školských participatívnych rozpočtov bola mestská časť Brno-stred, ktorá sa pre každú základnú školu vo svojej pôsobnosti rozhodla vyčleniť 30 000 Kč.

Vďaka spoločnosti PARTICIPACE21 máme k dispozícii aplikáciu, ktorá učiteľov – koordinátorov participatívneho rozpočtu, respektíve zástupcov žiackej školskej rady, jednoducho prevedie celým procesom krok za krokom. V každom momente teda vedia, kde sa nachádzajú, čo majú za sebou a čo ich ešte len čaká. S kombináciou aplikácie a dobre nastavenej metodiky proces zavádzania participatívneho rozpočtu zvládne aj človek, ktorý nemá s participáciou žiadne skúsenosti.³

Prvá dotačná schéma v rámci participatívnych rozpočtov na školách v Trenčianskom samosprávnom kraji nebola prvá skúsenosť s participatívnymi rozpočtami na školách v Slovenskej republike. Úplne prvá škola na Slovensku, ktorá začala s participatívnym rozpočtom, bolo Evanjelické gymnázium v Banskej Bystrici. Projekt bol zrealizovaný prostredníctvom európskeho projektu v sume 1000 €. ⁴

2 < <https://opescolas.pt/> >

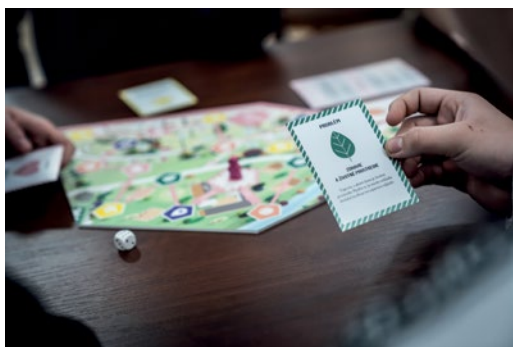
3 < <https://www.participace21.cz/> >

4 < <http://www.egymbb.sk/> >

Ako prebieha parti rozpočet na školách?

Ešte predtým, ako sa celý proces na škole začne, treba v prípravnej fáze vyškoliť koordinátorov a zástupcov žiakov. Zahŕňa to modelovú hru spoločenskú hru, ktorú školy zapojené do tohto projektu dostanú zadarmo a následne sa ju hrajú so svojimi žiakmi v škole. Koordinátori dostávajú prístupové údaje do aplikácie (po zakúpení licencie, ktorú hradí samospráva/škola), ktorá ich celým procesom sprevádza, a rozprávame sa o tom, na čo by nemali zabudnúť pri nastavovaní pravidiel na svojich školách.

Vybrať správneho koordinátora je úplne kľúčové, aby bol parti rozpočet na škole úspešne prijatý a aby z neho mali zapojení radosť. **Koordinátor participatívneho rozpočtu** je človek z radov učiteľov, ktorý ma celý proces participatívneho rozpočtu na škole pod palcom.

Mal by to byť učiteľ/učiteľka, ktorý je:

- akčný, u žiakov obľúbený a žiaci mu dôverujú,
- schopný zabezpečiť súlad so všetkými fázami procesu, cieľmi a pravidlami,
- organizačne zdatný.

Koordinátora budú čakať nasledujúce povinnosti:

- plánuje a organizuje aktivity spojené s parti rozpočtom,
- rozširuje informácie medzi komunitu v škole,
- mobilizuje žiakov na zapojenie sa do parti rozpočtu,
- rieši vzniknuté konflikty, ktoré môžu vyplývať z procesu,
- kladie dôraz na to, aby žiaci cítili, že môžu veci meniť.

V **praktickej časti** sa participatívny rozpočet dostáva do škôl v nasledujúcich fázach:

SPOLOČENSKÁ HRA

Žiaci hrajú spoločenskú hru o participatívnom rozpočte „NIE JE MESTO AKO MESTO“, ktorá simuluje proces participatívneho rozpočtu vo fiktívnom meste.

NASTAVENIE PRAVIDIEL

Najdôležitejšia časť celého participatívneho rozpočtu na škole. Stanovujú sa základné parametre, ktorými sa bude škola počas procesu riadiť (harmonogram, výška rozpočtu na jednotlivé projekty, téma projektov, rozsah projektov, vymedzenie účastníkov a metódy hlasovania).

ZBER NÁPADOV – PRÍPRAVA PROJEKTOV

Cieľom parti rozpočtu je zozbierať čo najviac nápadov z tried, ktoré by bolo možné realizovať. Následne tie najzaujímavejšie rozpracovať do podoby projektu. V ňom si treba obhájiť a vysvetliť svoj zámer, zostaviť rozpočet, určiť cieľové skupiny, pre ktoré je projekt určený.

SCHVALOVANIE PROJEKTOV

Vedenie školy posúdi zrealizovateľnosť projektov. Projekty sa rozdeľujú do troch skupín: realizovateľné, podmienčne zrealizovateľné (predkladatelia musia dopracovať projekt) a nezrealizovateľné (projekt nie je v súlade s pravidlami parti rozpočtu).

KAMPAŇ

Najzábavnejšia časť parti rozpočtu. Navrhovatelia projektov sa snažia pre svoj návrh získať podporu hlasujúcich prostredníctvom rôznych foriem: diskusie, plagátov, letákov, videí, facebooku, instagramu, školskej stránky.

HLASOVANIE

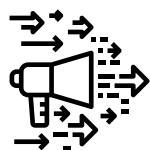
Hlasuje sa pomocou metódy viac hlasov, čiže každý žiak má k dispozícii minimálne dva hlasy a vo väčšine prípadov hlasovanie prebieha elektronicky. Do hlasovania sa môžu zapojiť všetci oprávnení hlasujúci, ktorých škola stanovila v pravidlách.

VÝSLEDKY

Výsledky hlasovania by mali byť oznámené celej škole. Niektoré školy volia slávnostné vyhlásenie výsledkov spojené s inou akciou v škole, aby tomu pridali väčšiu váhu.

REALIZÁCIA

Vitazné projekty by mali realizovať predovšetkým ich autori, aby si osvojili, že nestačí projekt len navrhnúť, ale treba ho dotiahnuť aj do konca a priložiť ruku k dielu.

Škola si prizvala na hranie spoločenskej hry primátora mesta, s ktorým žiaci diskutovali, ako verejné politiky fungujú v praxi.

Niektoré školy podporili žiacke projekty aj nad rámec participatívneho rozpočtu práve preto, lebo v nich videli zmysel. Bud' navýšili celkový participatívny rozpočet o ďalšiu čiastku (napríklad 500 €), alebo sa rozhodli na projekty hľadať peniaze z iných zdrojov.

Žiaci boli takí nadšení zo spoločenskej hry, že si ju so sebou zobrali aj na lyžiarsky výcvik.

Veľa žiakov si dokázalo samo zohnať vlastných sponzorov.

V jednej škole sa chceli zapojiť učitelia s projektom kávuvaru do zborovne. Samozrejme, ešte pred jeho predložením si uvedomili, že za tento projekt im žiaci, zrejme, nezahlasujú, a tak nebude podporený. Sami ho preto stiahli.

Zamestnanci školy boli zapojení pri realizácii projektov. Najviac boli vyťažení páni školníci. Tí požičiavali potrebné nástroje, vítali, majstrovali spolu so žiakmi.

Metodiky celého participatívneho rozpočtu na škole, ktoré sú vypracované, vedia zvládnuť žiaci na druhom stupni základnej školy a stredoškoláci. Ak však chceme, aby do parti rozpočtu boli zapojení úplne všetci, aj mladší žiaci na prvom stupni základnej školy, treba celý proces trochu zjednodušiť. Svoje projekty by mohli podávať napríklad tak, že ich nakreslia, ako to robia aj v Českej republike.

Pilotný ročník participatívnych rozpočtov na stredných školách v Trenčianskom kraji v školskom roku 2018/2019

Existujú krajiny, kde štát chápe, že systematicky podporovať participáciu mladých je dôležité. Keďže nám snaha zapojiť štát do tejto iniciatívy nevyšla, inšpirovali sme sa prístupom Českej republiky a podporu sme našli v samospráve.

Vedeli sme, že niektorým krajom je táto téma blízka a participatívny rozpočet už samy realizujú na regionálnej úrovni. A keďže na Slovensku sú zriaďovateľom stredných škôl samosprávne kraje, voľba bola viac-menej jasná. Myšlienku zavádzania participatívnych rozpočtov na školách sme začali realizovať s Trenčianskym krajom v školskom roku 2018/2019 na šestnástich stredných školách, ktoré má kraj vo svojej pôsobnosti.

Kraj zverejnil pre školy výzvu a rozhodol sa vyčleniť 1000 € na školu. V rámci pilotného ročníka malo byť zapojených len osem stredných škôl, avšak po veľkom záujme škôl na stretnutí riaditeľov sa kraj v spolupráci s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti rozhodol zdvojnásobiť tento počet. Z celkovo 27 prihlásených stredných škôl do prvej dotačnej schémy na podporu participatívneho rozpočtu bolo vybraných prvých 16 prihlásených škôl.

V prvom ročníku bolo podaných 96 zaujímavých projektov, hlasovalo o nich skoro 5000 hlasujúcich a zrealizovaných bolo 38 projektov. Medzi najčastejšie projekty, ktoré študenti realizovali, boli separácie odpadu, oddychové zóny, resp. klubovne, rekonštrukcia toaliet, resp. pravidelné dopĺňanie hygienických potrieb.

• 1 školský rok

• 1000 € na školu

• 16 stredných škôl

• 96 podaných projektov

• skoro 5000 hlasujúcich

• 38 zrealizovaných projektov

0 zaujímavých projektoch

Jednou z hlavných tém projektov, ktorá sa na každej škole objavila, bola ochrana životného prostredia, resp. separácia odpadu. Na Gymnáziu M. R. Štefánika v Novom Meste nad Váhom si dokonca pani upratovačka odchytila študentky, ktoré v škole zaviedli separačné koše, a jasne im dala najavo, že vďaka ich projektu jej pribudla robota navyše. Aj tento príbeh je dôkazom toho, že každý dotknutý článok na škole by mal byť pri najmenšom informovaný a ideálne aj zapojený. Veci si nakoniec vysvetlili a všetci zostali spokojní.

Medzi podporenými projektmi na Škole umeleckého priemyslu v Trenčíne bolo osadenie protišmykových rohoží pred hlavným vchodom do budovy školy. Projekt získal medzi hlasujúcimi podporu aj vďaka skvelo vymyslenej kampani. Na schodoch pred hlavným vchodom do školy sa cez zimu vždy šmýkalo, mali dokonca zopár úrazov. Žiaci sa rozhodli, že to nenechajú len tak a podali si projekt. Na schodoch páskou oblepili siluetu mŕtvoly, nabádali žiakov, aby sa pri nej odfotili a svoju fotku zavesili

na Instagram pod heštegom „stop šmyku“. Podpora projektu podľa plánov pekne rástla, vedelo o ňom čoraz viac žiakov. Keď raz išla do roboty pani učiteľka, ktorá o kampani netušila, preľakla sa, že sa na schodoch stal ďalší úraz. Celá spotená dobehla do zborovne, kde jej kolegovia povedali, že žiaci práve začali s kampaňou k participatívnemu rozpočtu.

„Ak sú deti zapájané do rozhodovania v čo najskoršom veku, stávajú sa z nich neskôr aj zodpovední občania, ktorí vnímajú potreby rôznorodých skupín a ktorí sa zaujímajú o svet a dianie okolo seba.“

E. Gallová Kriglerová,
riaditeľka **Centra pre výskum etnicity a kultúry**

A čo ďalej?

Na základe úspešného pilotného ročníka v školskom roku 2018/2019 v Trenčianskom kraji sa zaujímajú o participatívne rozpočty na školách aj ďalšie samosprávy. Záujem samospráv a škôl, ktoré sa nám ozývajú z vlastnej iniciatívy, sa z roka na rok zvýšil takmer šesťnásobne, čo nás veľmi teší. Pevne veríme, že v budúcnosti sa nám bez väčších problémov podarí preniknúť aj do ďalších škôl a samospráv na Slovensku. Tešíme sa na spoluprácu!

Viac informácií o parti rozpočtoch nájdete aj tu:

Ako prebiehal pilotný ročník zavádzania parti rozpočtov v Trenčianskom kraji si môžete vypočuť priamo z úst zapojených žiakov, učiteľov a vednía škôl v nasledujúcom videu:

<https://www.youtube.com/watch?v=C7znBg9eaVw>

Aktuálne informácie o parti rozpočtoch na školách môžete sledovať tu:
<https://www.participacia.eu/parti-rozpocety/participativne-rozpocetovanie-na-skolach/>

Viac aktuálnych informácií o priebehu NP PARTI nájdete tu:
https://www.minv.sk/?ros_np_participacia

Viac aktuálnych informácií o činnosti Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti nájdete tu:
<https://www.facebook.com/SplnomocnenecROS>

Ak máte záujem o participatívne rozpočty na školách aj vy, neváhajte nás kontaktovať!

Dominika Halienová
dominika.halienova@minv.sk, splnomocnenec_ros@minv.sk
02/509 44926
www.participacia.eu
www.minv.sk/?ros

Nie je občan ako občan

Metodika pre zavádzanie témy participácie do výučby

V rámci participatívnych rozpočtov na školách sme v spolupráci s Inštitútom pre aktívne občianstvo vypracovali metodiku pre učiteľov, na podporu participácie a aktívneho občianstva vo výuke. V tejto metodike učelia nájdu päť originálnych aktivít na rozšírenie a oživenie vyučovania a mimoškolských aktivít na tému participácia. Aktivity pri-nášajú do triedy gamifikáciu ako nový trend vo vzdelávaní a využívajú zážitkové a interaktívne metódy.

- **NIE JE MESTO AKO MESTO** — hranie spoločenskej hry, ktorá simuluje proces participatívneho rozpočtu.
- **NIE JE PROBLÉM AKO PROBLÉM** — vytvorenie zoznamu aktuálnych výziev a problémov svojho kraja/mesta/komunity z rôznych uhlov pohľadu a z pohľadu rôznych cieľových skupín.
- **VYTVORME SI LEPŠÍ KRAJ/MESTO/KOMUNITU** — tvorba vízie a porozumenie zložitosti a dôležitosti jej tvorby, s presahom na svoj kraj/mesto/komunitu.
- **KAMPAŇ** — príprava volebnej kampane, diskusia s použitím vecných a platných argumentov, rozoznávanie jednoduchých a populistických riešení.
- **UŽ VIEM, ČO JE VEREJNÁ POLITIKA** — objasňuje zložitost tvorby verejných politík a ich vplyv na každodenný život občanov, aplikuje nové vedomosti a skúsenosti do reálneho prostredia kraja, mesta, či školy.

Spolu s kladením na reflexiu a diskusiu, vysoko efektívne metódy uvedomenia si zažitého, ide o vynikajúcu kombináciu pre skutočnú a zmysluplný rozvoj občianskych hodnôt, postojov a kompetencií mladých ľudí. Nadobudnuté poznanie, vedomosti a zručnosti z realizácie aktivít v metodologickej príručke následne žiaci uplatnia v praktickom procese participatívneho rozpočtu na svojej škole.

Kompletnú metodiku nájdete na:

http://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/participacia/vystupy_np_parti/2020/januar_marec/11_P0178_PODA2_metodika_PR%20na%20skolach_NIE%20JE%20OBCAN%20AKO%20OBCAN.pdf

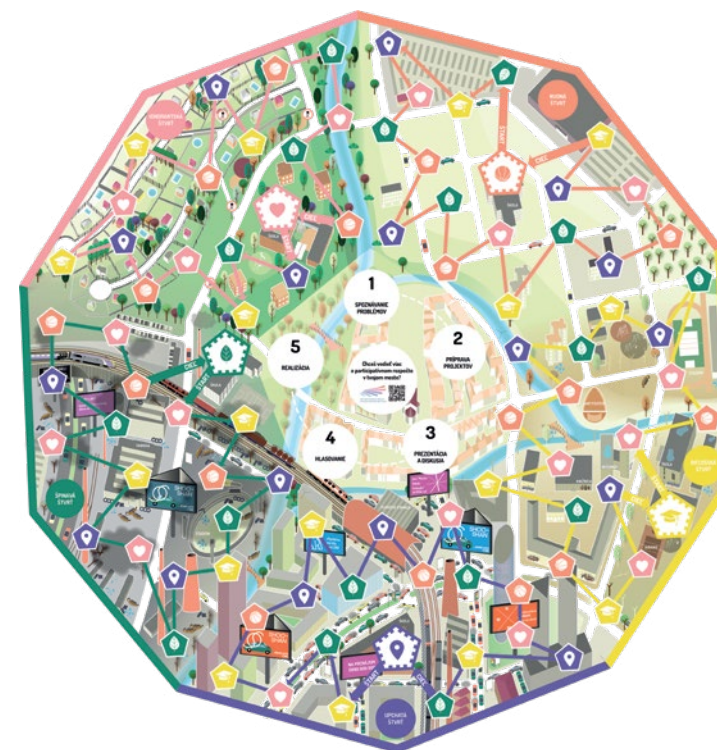
/ 22

Nie je mesto ako mesto

Spoločenská hra

Dosková spoločenská hra Nie je mesto ako mesto žiakom hravou formou približuje ako funguje participatívny rozpočet vo fiktívnom meste. Doska hry zobrazuje fiktívne mestečko Participatívne, ktoré má svoje mestské štvrte – Nudnú, Upchatú, Špinavú, Biflošskú a Ignorantskú. Hra začína príbehom, ktorý hovorí, že v mestečku sa práve konali komunálne voľby. Novozvolený primátor vie, že obyvatelia poznajú problémy svojho mesta najlepšie, a preto by mali spolurozhodovať o tom, kam peniaze z mestského rozpočtu pôjdu. Hráči sa stávajú obyvateľmi mesta a aktívne preberajú časť zodpovednosti za svoje okolie. V piatich skupinkách (mestských štvrtiach) diskutujú o problémoch a konkrétnych riešeniach na zlepšenie života vo svojom susedstve. Pri rozhodovaní o tom, ktoré projekty budú podporené sa však nepozerajú len na malú dosku svojej mestskej štvrte, ale zvažujú hodnotu projektov s presahom na mesto ako celok.

Táto hra však nie je len takou obyčajnou hrou. Pomocou QR kódu, ktorý je na doske znázornený, si hráči môžu overiť, či participatívny rozpočet reálne funguje aj v ich meste alebo kraji.

Participatívne rozpočty na školách

Vydalo: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky/Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Text: Dominika Haliénová

Obálka a grafická úprava: Zuzana Chmelová

Bratislava 2020

Publikácia je súčasťou národného projektu

Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík,
ktorý je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom
operačného programu Efektívna verejná správa.

ISBN 978-80-89051-40-3

Tento piktogram vám ukáže, kde je text prelinkovaný.

Zdieľaním a šírením informácií z tejto publikácie podporíte participatívnu tvorbu verejných politík a rozvoj občianskej spoločnosti. Ďakujeme.